

PTUJSKI LIKI

Politično gospodarski tednik.

Štev. 4

Ptuj, 22. januarja 1922

IV. letnik

Predsednik zakonodajne skupščine o situaciji.

Dopisniku osiješkega „Juga“ je orisal predsednik zakonodajne skupščine dr. Ivan Ribar politično situacijo takole:

„Z velikimi težavami je prišlo do sestave sedanje koalicijske vlade, a te težave so v glavnem temeljile na nezaupanju, ki se je pojavilo medsebojno med obema najmočnejšima strankama, med radikali in demokrati. Obe stranki pa vesta popolnoma dobro, da je brez njunega medsebojnega in iskrenega sporazuma nemogoče dobiti kombinacijo, ki bi omogočila pravilno in harmonično delovanje vlade in parlamenta na temelju vidovdanske ustave. Obe stranki sta poklicani, da se udeležita dela pri stvarjenju vseh onih zakonov, ki so omenjeni v tekstu ustave.

Nezaupanje med obema odločilnima strankama je pred izbruhom krize in v njenem poteku tako narastlo, da so strankarji pozivali v posameznih vprašanjih naše notranje in zunanje politike na odgovornost poedine resortne ministre, a ne ministrski svet, ki je po zakonu in ustavi končno veljavno sklepal o vseh vprašanjih in s tem solidarno prevzel odgovornost.

Današnja koalicijska vlada ima v parlamentu ne samo kvorum, potreben za sklepanje ampak tudi trdno večino, ki je pripravljena k hitremu delu. Med radikalno in demokratsko stranko ni v izvrševanju vladinega programa nobenih načelnih nasprotstev, ker sta obe stranki že povodom debate o ustavi priznali potrebo zakonov, naznačenih v vladini deklaraciji. Obe stranki sta se na svojih kongresih izjavili proti reviziji ustave, kar dementira najbolje vse vesti o razdvojenosti v radikalni stranki z ozirom na to vprašanje. Zato mislim, da je obstanek sedanje koalicijske vlade do konca zakonodajnega dela zakonodajne skupščine zagotovljen.

Kar se tiče delovanja našega parlamen-

Časopis za zgodovino in narodopisje.

Zgodovinsko društvo v Mariboru je izdalo 1. snopič 17. letnika svojega časopisa. Vsebina je zelo zanimiva in poučna. Razprave so tri: Prof. dr. Franc Kovačič, „Slomšek o pouku slovenskega jezika pred 100 leti“; Viktor Skrabar (Ptujčan), „Ruški mitrej“; Pavel Košir, „Ljudska medicina na Koroškem.“ V II. delu so manjša zgodovinska izvestja: J. Vrhovnik, „Nekaj o slovenskih pridigah v Slovenjgradcu“; Fr. Kovačič, „Stara narodna noša okoli Ljutomera“; dr. Balduin Saria (Ptujčan), „Donesek k zgodovini turških in ogrskih napadov“; Fr. Kovačič, „Kapela sv. Rozalije na Hajdini.“ V III. delu so poročila o slovstvu: Fr. Kovačič poroča o dr. Slavičevi knjigi „Prekmurje“, dr. K. C(apuder) o dr. Šenoini „Geografija Jugoslavije.“ Fr. Kovačič zavrača neopravičene nemške zahteve po naši slovenski zemlji, katero zastopa graški profesor dr. Luschn-Ebengreuth v svojem spisu „Die Zerreiſung der Steiermark“, ki je izšel tudi v angleškem prevodu. V istem času, ko se

ta, začne ta 16. t. m. z delom in sicer z debato o vladini deklaraciji. Ta diskusija bo trajala bržkotne nekaj dni, ker se bodo ob tej priliki razpravljala razna vprašanja notranje in zunanje politike. To je tudi potrebno, ker bo na ta način odpadlo mnogo interpelacij in vprašanj, ki so stavljena na vlado.

Po vladini deklaraciji pride na dnevni red skupščinski poslovnik, potem pa predlogi zakonodajnega odbora. Finančni odbor bo začel takoj debato o državnem budžetu za 1922., odsek za administrativno razdelitev bo razpravljal razdelitev v oblasti; vlada je izdelala že definitivni predlog o agrarni reformi in pripravlja predloge, ki spadajo v delokrog agrarnega zakonodajstva.“

Na koncu svoje izjave je dr. Ribar izjavil, da je trdno prepričan o delazmožnosti vlade in narodne skupščine. Skupščina je tudi doslej že pridno delala, ker nje delo ne obstoji le v plenarnih sejah in sekcijah. Delo zakonodajnega odbora samega je dokaz o delavnosti narodne skupščine.“

Izjava krajevne organizacije JDS v mestnem zastopu.

Ko se je 14. t. m. vršila prva seja novega občinskega odbora, je prečital občinski svetnik dr. Ivan Fermevc spomenico krajevne organizacije Jugoslovanske demokratske stranke, ki se glasi: Krajevna organizacija JDS v Ptujju se je izrekla proti potrditvi župana, ki je danes zaprisežen. Odlok vlade nas je vsled tega iznenadil. JDS je tako pri občinskih volitvah kakor pri volitvi župana strmela edino za tem, da postane ptujski župan izrazito naroden mož. S strankinega stališča je to pač samo ob sebi umljivo. Demokratski stranki pripadajo v Ptujju vsi oni narodni bojevniki, ki so na nekdanjih vročih ptujskih tleh neustrašeno branili pravice slovenskega naroda proti gospodujočemu renegatstvu. Ti

naši domači ljudje, čeravno so bili vzgncjeni v nemškem duhu, vračajo k nam in sodelujejo z nami, hoče graški profesor dokazati nemštvo tukajšnjega prebivalstva, dasiravno se imenom naših „Nemcev“ kljub popačeni pisavi že od daleč pozna slovenski izvor. „Revna“ republika Avstrija, ki prosjači podpore po celem svetu, pa ima dovolj sredstev, da svoje propagandne spise širi na Angleško in v druge antantne države, da bi pripravila tla za zopetno priklopitev naših krajev k Nemčiji. Naše znanstveno delo pa hira vsled pomanjkanja denarnih sredstev za tisk, o pisateljskih nagradah za znanstvene delavce, ki malodane stradajo, itak ni govora. Poučen, a obupen je tozadevni obračun uredništva na zadnji strani Časopisovih platnic. Tiskarski stroški za lanski snopič „Časopisa“ (4 in pol tiskane pole) so znašali 16.475 K, udnina približno 400 članov po 40 K niti ne krije samo teh stroškov. Uredništvo pravi: „Vse obsodbe je vredna brezbriznost in celo napram idealnemu stremljenju našega društva, ki se kaže v nekkih krogih. Če pogledamo vrsto naših članov, sta med njimi zastopana največ tista dva stanova, ki sta najslabše plačana: duhovniki

strankini pristaši so zlasti pretrpeli vsa ona huda pregajanja, ki so se ob izbruhu svetovne vojne in med vojno organizirala baš iz te mestne hiše. Naravno je, da smo vsled tega gojili srčno željo, da zasede županski stolec že v zadoščenje za krivice, ki so bile poprej z istega mesta Slovincem zadane, mož čistega narodnega kova, ki bi mogel s celim srcem nadaljevati narodno delo po starih tradicijah tu bivajočega slovenskega prebivalstva. Naša stranka je storila vse, da doseže ta cilj. Brez vsakih protiobveznosti smo izvolili za podžupana pristaša nam nasprotno stranke, ki pa ina v svojem programu narodnostno načelo. Storititi več stranki ni bilo mogoče, ako ni hotela sama sebe žrtvovati. Naši tovariši JSDS vedo posebno dobro, da smo tudi od te stranke samo zahtevali postavitve županskega kandidata, ki bi nam v narodnem oziru nudil vse garancije in da se nismo upirali takemu županu iz njenih vrst. Vemo, da tudi JSDS ni anacionalna in da mora stati na narodnem in državnem stališču.

Ker vlada ni delila z nami pomislekov glede osebe izvoljenega župana, izražamo tudi nado, da se bo zavedal novo izvoljeni župan, da je prvi slovenski župan v Ptujju in da bo v tem smislu uredil svoje delovanje. V naši narodni državi ne more biti poslovanje ptujškega župana drugačno, kakor narodno, ker bi bilo sicer proti državi. JDS je vedno želela, da pride občinsko gospodarstvo čimprej v roke izvoljenega občinskega sveta. Smo za pozitivno delo, ker nam je blagor mesta na srcu, ne odklanjamo sodelovanja, dokler bo novo izvoljeni župan z dejstvi dokazoval, da hoče stati vsikdar na strogo narodnem in državnem stališču.

Po prešitanju spomenice je poudaril župan, da je Slovenec, ki bo delal v narodnostnem oziru in v blagor občine in države. Obč. zastopnik Šegula izjavi, da je istega strmljenja ko g. župan in demokratski klub, poudari narodnost in pozove navzoče na skupno delovanje.

in uradniki, zlasti profesorji. Najpremožnejšim slojem je mamonizem izpridil mentaliteto. Pohlep za uživanjem v svoji najogabnejši obliki — alkoholizmu požira milijarde narodnega premoženja, za višje kulturne cilje pa ni smisla! Naša javnost stoji pred alternativo: ali prepustiti obdelovanje domače zgodovine tujcem ali pa obrniti razpoložljiva sredstva za višje reči kakor so grajske kleti, kavarne in enake potratne zadeve.“

Nadaljna poročila o slovstvu so še: M. Ljubša, „Zeitschrift des Historischen Vereines für Steiermark“, ki ima med drugim H. Pircheggerjevo razpravo o Sv. Marku niže Ptujja; Fr. Kovačič, „Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku“ in F. K., „Prilozi za književnost, istorija i folklor.“

Društveni glasnik prinaša poročilo Zgodovinskega društva v Mariboru, Muzejskega društva v Mariboru in našega Muzejskega društva v Ptujju.

Zgodovinsko društvo v Mariboru izda Historično slovnico slovenskega jezika, katero je spisal rajni vseuč. prof. dr. Karol Štrekelj.

F. V.